

וינגייט לא היה מבין את זה

דומני כי וינגייט עצמו היה נכון לקרוא את המאמר על מסעותיו בבורמה (מערכות 392), שכן הוא היה מתקשה לזהות את חזונו ואת תפיסתו הצבאית בתוך הבליילה המילולית שנרקחה מהשפה המוזרה שבה משתמשים תלמידיה של תורת המערכה

סא"ל צחי אלטמן

אינם מבינים מה הם עצמם כותבים או אומרים, אך למרות זאת (ואולי בגלל זאת) עושים בה שימוש גורף בעשייה השוטפת.

השפה הטבעית, שפת הדיבור והכתיבה, היא כלי מהותי בהצגת רעיון. מטבעה היא נוטה לעמימות, היא תלויה הקשר, נתונה לפרשנות סובייקטיבית, ואני תמה לשם מה להעמיס עליה ביטויים מוזרים והתנסחויות מפולפלות המקשים עוד יותר על יכולת ההבנה של הקורא. הדברים נכונים לטעמי כפליים בשל שני הטעמים הבאים: תחום המחקר הצבאי אמור להיות לקוני ככל האפשר ולא פלספני.⁴

האכסניה – כתבהעת מערכות, הפונה לקהל יעד מגוון, שברובו המכריע אינו מוסמך בתורת המערכה ואינו בקיא ברזיה. חיבור העושה שימוש דחוס בז'רגון הזה מוותר מראש על מרבית הקוראים ולפיכך מחטיא את מטרתו: העברת מסרים.

דומני כי וינגייט עצמו היה נכון מקריאת המאמר ומתקשה לזהות את חזונו ואת תפיסתו הצבאית בתוך הבליילה המילולית שנרקחה מהשפה ומכלי הניתוח המיוחדים לתורת המערכה ושמוכרים רק ליודעי ח"ן.

להלן דוגמאות אחדות לחיזוק הטענות:

מדי פעם מביאה הכותבת ציטוט חופשי מדברי וינגייט עצמו, אשר היו ברורים, חדים, חתוכים, ובצידם ניתוח פרשני קשה להבנה, עמוס במושגים ובדימויים מעולמות שונים (ואני חשבתי שהפירוש אמור להסביר את המקור ולא להפך).⁵

לעיתים העריכה הכותבת את מגבלות הקורא והסבירה באמצעות הערות שוליים חלק מן המושגים הבעייתיים. אולם הניסיון הזה נכשל אף הוא בעשותו שימוש נרחב במושגים נוספים של שפת המערכה כדי להסביר באמצעותם את המושגים הקודמים.⁶ והמעניינים מכולם הם קטעי הניתוח הליריים. לדוגמה:

"שדה קרב שטוח, הומוגני ותחום" מבקש נואשות "בת כלאיים של היגיון-צורה", כדי "שתארגן אותו מחדש כרצונה".

לא, זו אינה מודעת דרושים או שידוכים, אלא "פנינה" לשונית מתוך המאמר "ביצרון וחדירה ארוכת טווח: מסעות וינגייט בבורמה כבסיס לתפיסה אחרת של מרחב אופרטיבי", שכתבה חוקרת במכון לתורת המערכה ושפורסם בגיליון 392 של מערכות. המאמר הזה מציג ומנתח בהרחבה את התפיסה האסטרטגית והאופרטיבית של וינגייט, כפי שהשתקפה בפעילותו בזירת בורמה נגד היפנים בתחילת שנות ה-40¹, ואשר הניחה את הבסיס לתכנון התקפת-הנגד של בעלות-הברית לכיבוש דרום-מזרח אסיה (התקפה שבוטלה בסופו של דבר עקב מותו של וינגייט בתאונת מטוס).

אין לי מחלוקת עם החוקרת בנוגע למידת ההערכה הראויה לווינגייט – איש צבא מבריק, בעל חשיבה חדשנית ונועזת הן ברמה הטקטית והן ברמה האופרטיבית. ברמה הטקטית הוא זכור כמי שפיתח את לוחמת הלילה בפלוגות הלילה של ארגון ההגנה בארץ-ישראל באמצע שנות ה-30², ולאחר מכן הוא פיתח שיטות של לוחמת גרילה נגד הכובש האיטלקי בחבש. ברמה האופרטיבית הוא הפגין את גאוניותו במערכה בדרום-מזרח אסיה.

לעומת זאת מטרידה אותי מאוד השפה שבה משתמשת החוקרת להצגת רעיונותיה – שפת המכון לפיתוח תורת המערכה (וכנראה גם לחידוש השפה העברית). לטעמי אין כאן בעיה סמנטית גרידא (טעם אישי של כותב מול קשיי הבנה של קורא),³ אלא סימפטום לבעיית אמת. לא הייתי טורח להגיב על המאמר הזה, אלמלא הפך השימוש בלא-שפה זו לנחלת רבים, אשר חלקם אף

הלם קוגניטיבי של המערכת שלו".
 לדוגמה, הכותבת מסבירה את המינוח "מפגש אופרטיבי"
 כך: "מפגש אופרטיבי מבטא את המתח שבין הכאוס של
 ההתרחשות הטקטית לבין הרעיון המערכתי שנועד
 להסדיר את המערכה: מחד, הוא מגלם את התפיסה
 האופרטיבית הרלוונטית לסביבה האסטרטגית שבה

6.

ציור הודי של בת כלאיים

"שדה קרב שטוח, הומוגני ותחום" מבקש
 נואשות "בת כלאיים של היגיון-צורה", כדי
 "שתארגן אותו מחדש כרצונה"

מתרחש המפגש. מאידך, הוא מספק ליחידות הלוחמות
 מרחב תמרון ניכר על מנת לאפשר להן לפרש מחדש
 הזדמנויות אופרטיביות מתהוות ולארגן מחדש פתרונות
 אופרטיביים במסגרת המערכה הנתונה. הצלחת המפגש
 האופרטיבי מותנית ביישום יצירתי של צירופים דינמיים
 של אלמנטים טקטיים עקב טבעו המהווה של המפגש.

"עוצבות חדירה ארוכת טווח יוצרות מקצב אופרטיבי,
 דהיינו משמרות את השליטה בזרימת האנרגיה לתוך
 המפגש". זו מלחמה או יוגה? והרי פשוט יותר להשתמש
 במושגים כגון יוזמה והתקפיות, רציפות והמשכיות (על-
 פי עקרונות המלחמה).

או: "עוצבות חדירה ארוכת טווח משמשות כמגנט
 רב-עוצמה, המוצץ את לשדם של הדרגים הקדמיים
 של האויב מהאנרגיה שלהם". סתם הערה: מגנט לא
 מוצץ שום לשד. לא חשוב כמה רב-עוצמה יהיה.
 ולבסוף, מהי משמעותו של משפט המחץ "אותו שדה
 קרב שטוח, הומוגני ותחום נחדר על-ידי בת-כלאים
 של היגיון-צורה, המארגנת אותו מחדש כרצונה?"

סיכום

המאמר משקף עבודת מחקר מעניינת, מושקעת
 ומלומדת. תובנותיו (אם הבנתי נכון) חשובות וראויות
 לעיון, ללמידה ולביקורת, אף שהושגו באמצעות אריזת
 יציר מחשבתו של וינגייט (לעיתים תוך הפעלת כוח)
 בתבנית הניתוח והשפה הייחודיים למכון לחקר
 המערכה. ניתן היה להציג ניתוח זהה בעברית ולפנות
 לקהל יעד גדול בהרבה.

לסיים: "עברי, דבר (וכתוב) עברית".

הערות

1. לב התפיסה הוא שיש לפתח יכולת חדירה אסטרטגית
 לעומק שטח האויב, בהיקף גדול, לזמן ממושך,
 באמצעות כוחות לוחמים קלים וניידים, המתואמים
 ביניהם באמצעות קשר אלחוטי וניזונים מאספקה מן
 האוויר (או באמצעות מנחת מוגן בעורף האויב).
 היכולת הזאת נועדה להשפיע ולשבש את תוכניתו
 העיקרית של האויב.
2. ראוי לציין כי יש הרואים דווקא ביצחק שדה את אביה
 של תורת לחימת הלילה בישראל באותה התקופה.
3. אעיד על עצמי כי הקדשתי לקריאת המאמר מאמץ
 זמן חריגים בהיקפם כדי לפענחו (ואני מורגל בקריאה
 ובמחקר).
4. קל וחומר כאשר עסקינן בפקודות ובהנחיות. שימוש
 במונחים מופשטים ומעורפלים מנוגד לחובת המפקד
 להגדיר לפקודיו את משימותיהם בלשון שהיא ברורה
 ומובנת להם.
5. לדוגמה, מצוטט וינגייט: "הניידות שאליה אני מתכוון
 היא היכולת של שדרה לנוע הלאה מהיריב בצורה כזאת
 ולתוך קרקע כזאת, שהאויב יחשוש או יהיה מנוע מלנוע
 בעקבותיה". והחוקרת מסבירה: "ניידות לפי וינגייט יצרה
 הקבלה בין היכולת להיעלם ולצוץ בכל מקום בכל עת
 לבין היכולת לשמר את מומנטום ההפתעה באמצעות
 שמירה על היוזמה. באומרנו 'הפתעה', הכוונה ליצירת
 אפקט המונע מן היריב להסדיר את עצמו מחדש במהלך
 התהוות המפגש (להישאר רלוונטי). בשפה מערכתית:
 הפחד של היריב, שאליו התכוון וינגייט, הוא תוצאה של